

Поняття про надзвичайну ситуацію. Надзвичайні ситуації природного характеру

Актуалізація опорних знань

- Інтерактивна вправа «Асоціативний кущ»
 - Які асоціації викликає поняття «надзвичайна ситуація»?

Шторм,
цунамі

Повінь

Обвал,
вибух

Ліквідація
наслідків

Аварії,
зсуви

Система
заходів

Бурі,
землетруси

Вивчення нового матеріалу

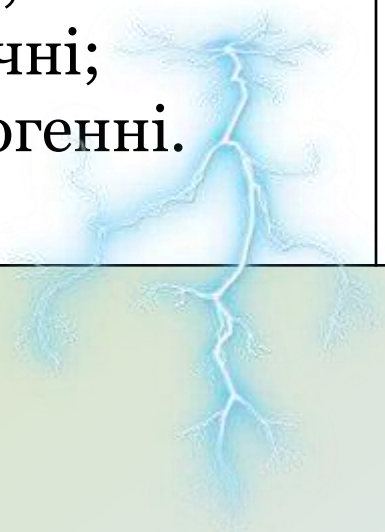
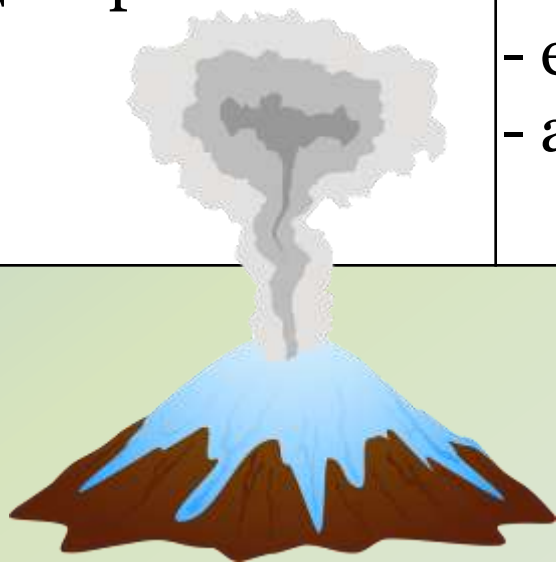
- **Надзвичайна ситуація** – це раптове порушення природних умов, діяльності промислових об'єктів, життєдіяльності людини.

Вивчення нового матеріалу

- Класифікація надзвичайних ситуацій.
- Типи НС за наявністю їх здійснення

Навмисні	Ненавмисні	Комбіновані
- соціальні; - техногенні диверсії.	- природні; - техногенні (крім терактів); - екологічні; - антропогенні.	- екологічні; - антропогенні.

Вивчення нового матеріалу

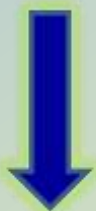
• Типи НС за походженням

Природні	Техногенні	Екологічні
- землетруси; - повені; - пожежі; - епідемії; - виверження вулканів; - цунамі; - смерчі; - урагани; - снігопади - травматизм; - забруднення довкілля; - зміни довкілля.	- транспортні катастрофи; - викиди отруйних та радіоактивних речовин; - вибухи; - обвали споруд; - завали в шахтах; - порушення електро-, газо-постачання; - прорив гребель та ін. - війни; - революції; - перевороти; - масові заворушення; - страйки; - теракти; - економічні труднощі; - дискримінація; - саботаж.	- зміни клімату; - деградація ґрунту; - руйнування озонового шару; - нестача питної води; - зникнення рослин і тварин; - забруднення довкілля; - стреси; - фобії; - шкідливі звички; - негативні емоції; - дезінформація.

Вивчення нового матеріалу

Катастрофи і аварії

Несподіваний вихід із ладу виробничого обладнання або транспортних засобів без людських жертв

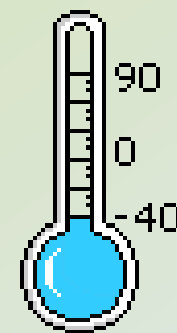
Несподіване лихо з великими руйнаціями та людськими жертвами

Вивчення нового матеріалу

Класифікація НС за рівнем розповсюдження:

- 1) НС загальнодержавного рівня (катастрофа на ЧАЕС 1986 р.);
- 2) регіонального рівня (показники отруйних речовин);
- 3) місцевого рівня (порушення теплопостачання міста — Алчевськ, аварія на хімкомбінаті);
- 4) об'єктовий рівень (порушення теплопостачання багатоквартирного будинку).

Вивчення нового матеріалу

- Основні причини виникнення надзвичайних ситуацій.

Причини

незалежні від людини:

- старіння техніки;
- браковані деталі;
- зменшення міцності конструкцій під впливом довкілля;
- помилки конструкторів;
- зміна довкілля.

залежні від людини:

- порушення інструкції та правил експлуатації;
- послаблення адміністративного контролю;
- порушення трудової дисципліни;
- халатність;
- низька кваліфікація робітників;
- погіршення здоров'я працівників;
- стресовий стан;
- диверсія.

Вивчення нового матеріалу

- Вплив надзвичайних ситуацій на довкілля та безпеку життєдіяльності людини.

Наслідки катастроф і аварій:

- людські жертви;
- порушення виробничих циклів;
- вихід із ладу техніки;
- зараження навколишнього середовища:
 - а) хімічне;
 - б) радіаційне;
 - в) біологічне.

Вивчення нового матеріалу

• Чинники ризику та виживання в умовах НС

Чинники ризику

Стихійні лиха.

Техногенні надзвичайні ситуації:

- хімічні аварії;
- радіаційні аварії;
- вибухи та пожежі;
- гідродинамічні аварії

Соціальні надзвичайні ситуації.

Хвороби та епідемії. Кримінальні випадки.

Нещасні випадки.

Наявна екологічна обстановка.

Психологічні стреси.

Шкідливі звички.

Чинники виживання

Уміння розпізнати небезпеку.

Профілактика небезпеки. Знання прийомів самодопомоги. Навички самодопомоги.

Фізичний стан:

- здоров'я;
- витривалість;
- загартування.

Психологічний стан:

- темперамент;
- воля дожиття;
- емоційність;
- психологічна підготовка;
- мораль.

Уміння діяти самому в колективі.

Уміння взаємодіяти з рятувальними службами.

Вивчення нового матеріалу

- Складання схеми природні лиха.

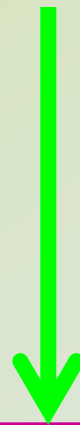
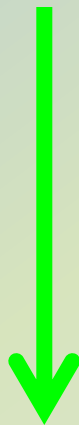
Природні лиха

Землетруси

Повені

Підтоплення

Зсуви

Лісові
пожежі

Вивчення нового матеріалу

1. Землетруси.

- Види землетрусів:
 - тектонічні;
 - вулканічні;
 - обвальні.

*Вимірюється сила землетрусів
за шкалою Ріхтера (у балах).*

Цунамі — це морські хвилі, утворені в
результаті підводного землетрусу
у світовому океані.

Вивчення нового матеріалу

• Дії при землетрусах

Потрібні дії	Заборонені дії
1) На початку землетрусу: - якщо ви перебуваєте на нижніх поверхах, потрібно залишити, приміщення через вікна й двері та вийти на відкритий простір; - якщо не вдалося залишити будівлю, то найбезпечніші місця — дверні прорізи та кути капітальних стін; - захистити голову каскою, книгою, металевим посудом (підкласти щось м'яке); - накритися товстою ковдрою, матрацом, подушками; - вимкнути газ, світло, електричні прилади.	- стояти під деревами та будинками; - на верхніх поверхах користуватися ліфтом; - у приміщенні стояти біля високих меблів, книжкових полиць; - перебувати на кухні, у туалеті, ванній кімнаті; - зачиняти двері.
2) Після закінчення поштовхів: - якнайшвидше вийти з приміщення; - зареєструватися на збірному пункті та чекати там батьків; - виконувати вимоги рятувальних служб.	- залишатися в будівлі, оскільки можливі повторні поштовхи чи руйнування будівлі та розрив комунікацій; - самотійно пересуватися в зоні землетрусу; - порушувати вимоги рятувальних служб; - заходити до будівлі без дозволу.

Вивчення нового матеріалу

• Дії при землетрусах

Потрібні дії	Заборонені дії
3) Якщо потрапив у завал: - звільнити руки та ноги; - лягти на бік, на руку, підтягнувши коліна до грудей; - зміцнити склепіння сховища; - оцінити можливості дихання; - у будь-який спосіб подавати ритмічні звукові сигнали.	- панікувати; - розширяти сховище в сипучому завалі; - розхитувати опори, що підтримують завал.
4) Якщо землетрус застав на природі: - вийти на рівне місце якомога далі від водоймищ, дерев, підвищень; - лягти чи сісти, закривши голову. 	- перебувати на схилах, у місцях можливого каменепадку, під деревами, нижче рівня гребель, на березі водоймищ; - стояти чи бігати; - притискати до себе сумку з твердими, гострими, крихкими предметами.

Вивчення нового матеріалу

2. Повені.

• **Повінь** — це тимчасове значне затоплення території. Причини повені:

- 1) рясні дощі;
- 2) швидке танення льодовиків, снігу;
- 3) цунамі;
- 4) прорив гребель;
- 5) аварії на водосховищах;
- 6) диверсії.

Вивчення нового матеріалу

- Поведінка при попередженні про повінь чи в разі його відсутності

Попередження було:	Попередження не було:
- залишити район імовірного затоплення; - перенести ЦІННІ речі, що залишаються, якомога вище; - якщо неможливо відігнати худобу потрібно відкрити господарські приміщення; - виконувати розпорядження рятувальних служб; - зареєструватися в пункті евакуації.	- вимкнути газ, воду, світло; - перенести легкі цінні речі якомога вище; - приготуватися до евакуації на дах; - виготовити підручні плавзасоби (наприклад зв'язати закриті пластмасові пляшки); - прив'язати підручні плавзасоби до людей; - мати для сигналізації ліхтар, яскраву тканину.

Вивчення нового матеріалу

- **ЗАПАМ'ЯТАЙ!**
- **Не можна: залазити на стовпи, дерева та будівлі сумнівної міцності!**

Вивчення нового матеріалу

3. Зсуви, обвали, лавини, селі.

- **Зсуви, обвали, лавини, селі** — це зміщення гірських порід, снігу під впливом тяжіння, викликане підмиванням, підвітрюванням, землетрусом, таненням льоду й снігу, гучним звуком.
- Заходи безпеки при зсувах, обвалах, лавинах, селях:
 - знати особливості даної місцевості;
 - не ходити до місць підвищеної небезпеки;
 - виконувати режимні вимоги (звичайно написані на щитах);
 - узгоджувати з батьками місця прогулянок та відпочинку.

Вивчення нового матеріалу

4. Хуртовина.

Дії при хуртовинах

Потрібні дії	Заборонені дії
1) Якщо хуртовина застала в полі, у лісі: - зупинитися; - максимально утеплитися; - при можливості підняти над собою жердину (гілку) з прив'язаною тканиною; - зробити сховище з підручних засобів; - у гурті слід притиснутися одне до одного — це сприяє збереженню тепла.	- йти при погіршенні видимості; - заходити в сховищі; - вживати спиртні напої.
2) Якщо під час хуртовини ви знаходитесь в автомобілі: - припинити рух; - з'їхати на узбіччя або місце стоянки; - виставити жердину-позначку; - економити паливе; - періодично відчиняти двері, щоб сніг їх не засипав; - при русі біля машини використовувати трос як страхувальний канат.	- виходити; - вмикати двигун у закритому автомобілі; - часто вмикати опалення й світло.

Вивчення нового матеріалу

5. Ситуації, пов'язані з порушенням теплового режиму.

- Види порушень теплового режиму:
 - переохолодження (гіпотермія);
 - перегрівання (гіпертермія).

Теплоутворення	Тепловіддача
- їжа; - інтенсивний рух; - теплі речі; - теплі предмети; - вогонь.	- конвекція (рух повітря або води по поверхні тіла); - кондукція (віддача тепла в холодному приміщенні, біля холодних предметів); - випаровування волога (потовиділення); - випромінення тепла.

Підсумок уроку

- Назвіть попередні ознаки природної НС та дії людини.
- Як впливають НС на довкілля та життєдіяльність людини?
- Чи потрібна евакуація населення із зони ураження та її організація?
- Як організувати життєдіяльність населення в зоні ураження або після стихійного лиха?

Домашнє завдання

1. Вивчити відповідний параграф підручника.
2. Відповісти на запитання параграфа.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

Интернет-ресурси

- <https://www.google.com.ua/search?q=%D0%B4%D0%B5%D0%B9%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B8%D1%8F+%D0%BF%D1%80%D0%B8+%D0%B7%D0%B5%D0%BC%D0%>
- https://nmapo.edu.ua/zagruzka/04_07_16-2.pdf
- <http://www.kspu.kr.ua/ua/tsyvilna-oborona/4136-besida-diyi-v-umovakh-nadzvychnykh-sytuatsiy>
- <http://pivdenka.berdyansk.net/pro-poryadok-opovishhennya-u-razi-viniknennya-nadzvichajnix-situaczij.html>